

S A A I

Jongeren vinden de Nederlandse natuur maar saai. Tieners hebben niets met heidevelden, rivierlandschappen of veenweidegebieden. Ze vinden hangplekken veel belangrijker omdat men daar kan chatten en socializen. Het leven moet immers vooral gezellig en spannend zijn. Allochtone jongeren hebben zo mogelijk nog minder met onze natuur. Voor hen staat het nut voorop. Ze waarderen het agrarisch landschap dan ook vele malen hoger dan de bijzondere hoogwaardige natuur waar menig bioloog zijn vingers bij aflijkt. In het eerste nummer van Wageningen Update uit 2008 doet Alterra onderzoeker Arjen Buijs de suggestie om de Nederlandse natuur dan maar zodanig in te richten dat er voor jongeren wat te halen valt. Dit gaat in mijn ogen wat ver. Niet alleen leven we in een democratische maatschappij waarin de 50-plussers dadelijk de overhand en dus de meeste zeggenschap bezitten, maar opnieuw draagt men zodoende de jongeren de oplossing achter hun luie gat aan, iets waar deze egocentrische wereld niet echt beter van wordt.

Op een of andere manier kan de Nederlandse jeugd niet meer gebiologeerd naar natuur kijken, laat staan dat ze de achterliggende ecologische processen kan doorgronden. Dus komt het buitenleven voor hen nogal eenvormig groen en grijs over. Om een kleurrijk inzicht te krijgen heb je dan ook inspirerende leermeesters nodig die de jongeren opnieuw kunnen enthousiasmeren door hen de diepere samenhang van de natuurlijke elementen te laten voelen, liefst niet met woorden, maar proefondervindelijk. Maar leermeesters met een brede kennis van de natuur zijn er niet meer, enerzijds omdat die al decennia niet meer worden opgeleid, anderzijds omdat de echt breed ontwikkelde autodidacten zich schuilhouden, misschien ook wel zijn uitgestorven. Bij wie kunnen onze intelligente jongeren dan wel terecht? En in dat opzicht ben ik het met Arjen Buijs eens. De jeugd moet in de natuur wel iets kunnen halen, liefst enige zelfverantwoordelijkheid gevende natuurlijke kennis.

Jan Kluskens refereert in een artikel in de Natuurgids aan Richard Louv die met zijn boek "Last child in the Woods" bij veel kinderen een *nature deficit disorder* vaststelt. Jan vraagt zich af of we met het georganiseerd natuurbewust maken ons doel niet voorbij schieten en

FOTO: A. LENDERS

mogelijk zelfs natuurweerstand kweken. Hij stelt vast dat als we jonge kinderen de ruimte geven, ze gelukkig een soort ingebouwde natuurverkenner hebben die, als we de knop gevonden hebben, vanzelf het kind de goede ervaringen laat opdoen. En zo is het natuurlijk. Met de exploratie komt de verwondering en met de verwondering komt de nieuwsgierigheid en de hunker naar kennis. In werkelijkheid regeert echter de angst voor de ruimte en daarmee de onwetendheid.

Alleen met kennis als basis komen ook de aangeleerde vaardigheden tot hun recht. Dat het verband tussen kennis en vaardigheden inmiddels bij de meeste jongeren verdwenen lijkt te zijn, doet me denken aan een klassieke scène uit een film van Bert Haanstra, waar met trots 'unieke' opnamen worden gepresenteerd die tonen hoe een chimpansee met een stokje in een mierennest zit te peuren om het stokje vervolgens met een vloeiende beweging in zijn mond af te

strijken. Hoe hoog steekt deze vaardigheid uit boven het gejongleer met mobieltjes, waarbij je gezien het middel een hoog communicatieniveau zou verwachten, maar waarbij het meestal gaat om niets. Waar het voor de aap handelt om een primaire levensbehoefte, zou je bij de moderne tiener toch ook mogen veronderstellen dat hun gedrag evolutionair bijdraagt tot een verdere ontplooiing van het menselijke brein of een hoger ontwikkelde populatiestandaard.

De vraag is dus hoe effectief vaardig we daadwerkelijk zijn ingesteld en hoe zeer we gaande het proces onze kennis hebben verwaarloosd. Er zijn veel scenario's die leiden naar de Apocalyps. In het boek "Exit Mundi" van Maarten Keulemans is het geboorteverval of de *baby bust* een niet uit te sluiten optie. Hoe saai moet het voor de tiener en zijn vriendjes worden in het jaar 2300 als de voorspellingen van gezaghebbende demografen uitkomen en de wereldbevolking door daling van het geboortecijfer wordt gedecimeerd tot 2,3 miljard mensen. In deze optie zullen er over twee millennia nog maar anderhalf miljoen Belgen en tweeënehalf miljoen Nederlanders zijn. Niks meer te socializen of te hangen en wie moeten ze dan nog bellen? Dan hebben we hopelijk wel weer ruimte voor enige natuur.